

JĀNIS KUŠĶIS

R, r

Pat Staļins atzina,
ka Marra uzskati kļūdaini.
Un vai kāds varētu noticēt,
ka joprojām esam spiesti lietot marrisku valodu?!...
Neticami - taču tieši tā tas ir.
Bet atsākt lietot aizliegto r nav grūti vai neiespējami.
SĀC ARĪ TU!

Pielikumā - to vārdu saraksts, kuŗos jālieto r.

Mag. philol. JĀNIS KUŠĶIS

R, r

© Jānis Kušķis 2004
© Eraksti 2004
ISBN 9984-771-37-7
8 lpp. / ~ 0,22 MB

Latviešu rakstos noteikti ir vajadzīgs burts **ŗ**. Mūsu rakstos tas ir bijis daudzus gadsimtus. Burts **ŗ** izskauda padomju okupācijas laikā 1946. gadā. Toreiz padomju valodniecībā valdīja gauži nezinātnisks virziens - marrisms (kas nav jaucams ar marksismu). Marrisms uzskatīja, ka valoda esot šķiriska parādība, lai gan patiesībā tā nebija. Lai rādītu, ka "sociālistiskā" valstī valoda esot citāda nekā "buržuaziskā" , tīši izgudroja dažādus pārveidojumus. Latvijas marristi šim nolūkam izvēlējās burta **ŗ** aizstāšanu ar **r**. Latviešu rakstos padomijā, lūk, neesot burta **ŗ**, un Latvijā šis burts traucēšot sociālisma celšanu. Ar īpašu Latvijas padomju valdības lēmumu 1946. gadā burtu **ŗ** aizliedza rakstīt.

Bet burts **ŗ** ir vajadzīgs, lai rādītu līdzskaņu miju, kas ir lietvārdu 2. un 5. deklinācijā, kā arī darbības vārdu 1. konjugācijā. Burts **r** veicina pareizu šaurā **e**, **ē** lietošanu. Tas veicina arī pareizu īpašvārdu rakstīšanu un izrunu, kuŗi pārņemti no citām valodām, kam ir šī skaņa.

2. deklinācijā līdzskaņu mija ir vienskaitļa ģenitīvā un visos daudzskaitļa locījumos, piemēram, brāļa, brieža, gulbja; brāļi, brieži, gulbji; brāļu, briežu, gulbju; brāļiem, briežiem, gulbjiem utt. Gluži tāpat jāraksta arī vārdi, kam galotnes priekšā ir **ŗ**: asaŗa, asaŗi, asaŗu, asaŗiem utt. Skaidri redzama arī burta **ŗ** lietderība, lai šķirtu vārdu nozīmi. Asara var birt no acs. Bet asaŗa spuras ir asas.

Ļoti lietderīgs ir burta **ŗ** rakstījums vārdos, kam **ŗ** priekšā ir patskanis **e** vai **ē**. Burts **ŗ** rāda, ka vienskaitļa ģenitīvā un visos daudzskaitļa locījumos jārunā šaurš **e** vai **ē** (nevis plats, kā tagad bieži dzirdams **ŗ** nerakstīšanas dēļ), piemēram, bēŗa, bēŗi, bēŗu, bēŗiem, utt., veseŗa, veseŗi, veseŗu, veseriem utt. Šādu vārdu ir visai daudz, piemēram, *dālderis, delveris, dziedzeris, klinģeris, ķeceris, lēveris, melderis, pliederis, pūderis, teteris, toveris, venteris* * (*sk. Pielikumā*), kā arī ar gaŗu **ē**: *mēŗis, vēŗis*. Ir arī ne mazums svešvārdu. Tagad dzirdami ne visai prātīgi ieteikumi, ka svešvārdos **r** priekšā esot jārunā plats **e**. Tā kā arī svešvārdos mīkstais **ŗ** netiek rakstīts, tajos vienskaitļa ģenitīvā un visā daudzskaitlī bieži dzirdams plats **e**, lai gan jārunā šaurš, piemēram, vienskaitļa ģenitīvā un daudzskaitlī vārdiem *buferis, dīleris, fermeris, koferis, laineris, līderis, mākleris, nēģeris, orderis, polderis, propelleris, šīferis, šoferis, tīģeris, trāleris, treneris* un daudziem citiem, kas vienskaitļa nōminatīvā beidzas ar *-eris*. Arī kalendāra mēnešu nosaukumos *janvāris, februāris, septembris, oktobris, novembris, decembris* vienskaitļa ģenitīvā un daudzskaitlī galotnes priekšā ir **ŗ**. Tas pats arī vairākos personvārdos, piemēram, *Gundaris, Haris, Juris, Lauris, Nauris, Pēteris*.

Burta **ŗ** rakstīšana visos minētajos 2. deklinācijas vārdos palīdz izprast latviešu valodas gramatikas sistēmu. Vārdi, kuŗos ir līdzskaņu mija sakarā ar burtu **ŗ**, nav nekādi izņēmumi, bet gan ir tādi paši latviešu valodas vārdi, kā visi citi 2. deklinācijas vārdi, kuŗos ir līdzskaņu mija.

5. deklinācijas lietvārdiem līdzskaņu mija ir tikai daudzskaitļa ģenitīvā: *egle - egļu, priede - priežu, upe - upju*. Gluži tāpat mija ir arī vārdiem, kas vienskaitļa nōminatīvā beidzas ar *-re*, piemēram, *nozare - nozaŗu, pacere - paceŗu*. Un tāpat arī vārdiem *apdare, atspere, atvere, austere, bedre, bumbiere, friziere, iecere, kāre, ķivere, makšķere, niedre, niere, novakare, odere, pārkare, piere, sanitāre, saskare, spāre, stendere, vāvere, veldre* un citiem. Ja 5. deklinācijas vārdos **ŗ** priekšā ir **e** vai **ē**, tas jārunā šauri tāpat kā citu mīksto līdzskaņu priekšā, piemēram, *bedŗu, bēŗu*. Īpaši pēdējā vārdā tagad dzirdams aplams plats **ē**: *bēŗu komisija, bēŗu gājiens*, jo mīkstais **ŗ** netiek rakstīts.

Arī 5. deklinācijas vārdos **ŗ** palīdz izprast latviešu valodas gramatikas sistēmu. Tāpat, kā ir *egle - egļu, spēle - spēļu*, ir arī *bedre - bedŗu, bēres - bēŗu*. Vārdi, kas beidzas ar *-re*, nav nekādi izņēmumi, bet ir tādi paši kā citi 5. deklinācijas vārdi. (6. deklinācijā nav vārdu ar **ŗ** galotnes priekšā.)

Pēdējos gadu desmitos, kopš rakstos aizliegts burts **ŗ**, ļoti daudz izrunas kļūdu ieviesušās **1. konjugācijas** darbības vārdos, kas nenoteiksmē beidzas ar *-rt, rties*. Ja šādos vārdos saknē ir **e**, tas jārunā šauri visā tagadnē un no tagadnes celma veidotās formās. Gluži tāpat, kā šauru **e** vai **ē** runājam vārdos *ceļu, plēšu, slēpju*, ar šauru **e** jārunā arī *beŗu, dzeŗu, ķeŗu, peru, speru, sveru, tveru, veŗu*, kā arī atbilstošie atgriezeniskie. Arī vārdos ar priedēkli ir šaurš **e**: *ieberu, paberu, saberu* utt. Šaurš **e** ir arī visās šo vārdu formās, kam pamatā tagadne, piemēram, *berams, berot, jā-*

beŗ. Ir ne mazums 1. konjugācijas darbības vārdu, kas beidzas ar *-rt*, *-rties*, bet kam saknē nav *e*, piemēram, *art*, *bārt*, *burt*, *durt*, *irt*, *kārt*, *kurt*, *skart*, *šķirt*. Arī tiem tagadnes formās ir *ŗ*, piemēram, tāpat kā *kaŗu*, ir arī *aŗu*.

Nav grūti iegaumēt, kad 2. un 5. deklinācijas lietvārdos un 1. konjugācijas darbības vārdos rakstāms mīkstais *ŗ*. Visvienkāršāk ir nolikt blakus atbilstošu vārdu ar citu līdzskani, piemēram, **l**. Tāpat kā ciets **l** ir vārdā *dēlis*, ciets **r** ir arī vārdā *bēris*. Kur locījumos ir mīksts **l**, turpat ir arī mīksts *ŗ*: *dēļa*, *bēŗa*; *dēļi*, *bēŗi*; *dēļu*, *bēŗu*; *dēļiem*, *bēŗiem* utt. Tāpat 5. deklinācijā: *spēles*, *bēres*; *spēļu*, *bēŗu*. Un tāpat arī 1. konjugācijā: *celt*, *dzert*; *ceļu*, *dzeru*; *tu cel*, *tu dzer*; *viņš cel*, *viņš dzer*; *ceļam*, *dzeram*; *ceļat*, *dzerat*; *jāceļ*, *jādzeŗ*; *ceļams*, *dzeŗams*; *ceļot*, *dzeŗot*; *celdams*, *dzerdams*.

Ir četri vārdi, kam ir galotne *-š*, kuras priekšā ir mīksts *ŗ*: *kaŗš*, *vaŗš*, *gaŗš*, *kuŗš*. Galotne *-š* (nevis *-s*) ir tāpēc, ka tās priekšā ir mīksts *ŗ*. Tas ir gluži tāpat, kā galotne *-š* ir citiem vienzilbiem vārdiem, kam galotnes priekšā ir kāds mīksts līdzskanis, piemēram, *ceļš*, *zaļš*, *viņš*.

Arī atvasinājumos cietā un mīkstā līdzskaņa lietošana pilnīgi saskan, piemēram, kā ir *ceļš*, *celiņš*, ir arī *kaŗš*, *kaŗiņš*, kā *ceļot*, ir arī *kaŗot*.

Ļoti lietderīgs burts *ŗ* ir citu valodu īpašvārdos, ja šais valodās ir mīksts *ŗ*. Šādas valodas ir slavu valodas un mūsu tuvākā radu valoda - leišu valoda. Padomju laikā leiši ir bijuši prātīgāki nekā mēs. Viņi nav rakstos atmetuši **r** mīkstinājumu, ko viņi apzīmē ar burtu **i** tāpat kā poļi. Leišu uzvārds *Vagnorius* latviski pareizi jāraksta - *Vagnoŗus*, nevis *Vagnoris*, kā tagad raksta, kas ir pavisam aplam un ko ieteikuši aklie burta *ŗ* nīdēji. Tāpat arī krievu īpašvārdos vietā ir burts *ŗ*: *Goŗkijs* (nevis *Gorkijs*), *Razaŗa* (nevis *Rjazana*, kā krieviski nerunā un arī latviski nav jārunā).

Latviešu rakstos agrākajos gadsimtos burts *ŗ* ir bijis. To bez grūtībām lietoja arī cittautieši, kas rakstījuši latviski. Burta *ŗ* stūrgalvīgie skaudēji apgalvo, ka *ŗ* esot bijis atmests arī "buržuaziskajā" Latvijā. Bija gan pēc kāda neprašas ieteikuma, bet tikai nepilnu gadu. Pēc izglītības darbinieku iebildumiem to rakstos atjaunoja. Padomju apstākļos protestēt pret burta *ŗ* atmešanu nebija iespējams, jo par to draudēja atļaišana no darba un izsūtīšana uz Sibīriju. Vērsdamies pret burtu *ŗ*, daži tagad skaita muļķīgo pantiņu par grāvja krupi, kam jūrā esot grūti, un tūlīt piebilst, lūk, cik muļķīga esot Jāņa Endzelīna veidotā latviešu rakstība ar burtu *ŗ*. Patiesībā tikai vārdā *jūra* dažos gadījumos Latvijas brīvvalsts laikā rakstīja *ŗ*. Pārējos pantiņa vārdos *ŗ* ir tikai Kurzemes izloksnēs, nevis latviešu literārajā valodā.

Pēc 2. pasaules kara tūkstoši latviešu nokļuva Rietumos, īpaši inteligenti. Viņi baidījās no šausmām, kas bija piedzīvotas baigajā padomju 1940./1941. gadā. Protams, ka ārzemēs latvieši nepakļāvās padomju valdības lēmumam par burta *ŗ* atmešanu. Ārzemju latviešu grāmatās un citos izdevumos burtu *ŗ* lietoja un lieto visu laiku. Šie izdevumi tagad pieejami arī Latvijā. Daudzi tos lasa un var pat iegādāties. Ārzemju latviešu runā ir daudz mazāk kļūdu tādos vārdos, kur okupētajā Latvijā bija atmests burts *ŗ*.

Daudzi padomju laika amatvīri darbojas arī tagad un turpina aizstāvēt dažādas padomju laika aplamības, arī rakstīšanu bez burta *ŗ*. Viņi demagoģiski sauc rakstību ar *ŗ* par ārzemju latviešu rakstību, kam neesot vietas atjaunotā Latvijas valstī. Bet viņiem nav nekādu iebildumu pret rakstību bez *ŗ*, kas okupācijas laikā importēta no padomju Krievijas. Demagoģiski arī tiek apgalvots, ka mīkstā *ŗ* atmešana, lūk, esot vērsšanās pret krievu valodas ietekmi, jo krievu valodā taču mīkstais *ŗ* ir. Te jāsaka, ka tagadējie mīkstā *ŗ* nīdēji ir lielāki katoļi par pašu pāvestu. Okupācijas laikā vairāki krievu valodnieki tiešām ieteica latviešu rakstos paturēt mīksto *ŗ* un ne jau krievu valodas ietekmes stiprināšanai, bet gan tāpēc, ka *ŗ* iederas latviešu rakstos tāpat kā citi mīkstie līdzskaņi. Daži mīkstā *ŗ* nīdēji gluži padomju laika marristu garā joprojām apgalvo, ka viņus pārņemot šausmas, ja latviešu rakstos būtu burts *ŗ*. Iemācīties to pareizi rakstīt neesot iespējams. Patiesībā latviešu skolās līdz 1946. gadam skolēni iemācījās rakstīt pareizās vietās mīksto *ŗ* bez īpašām grūtībām, kā arī runāt šauru *e* mīkstā *ŗ* priekšā. Tagadējie skolēni nebūt nav mazāk attīstīti un varētu to darīt tikpat labi. Burta *ŗ* nīdēji joprojām visādi cenšas pamatot *ŗ* atmešanas labumus: rakstība esot "vienkārša", ietaupoties tipogrāfijas krāsa mīkstā *ŗ* apzīmēšanai,

un tamlīdzīgi. Par vienīgo ieguvumu pusgadsimta laikā var uzskatīt kāda kilograma tipogrāfijas krāsas ietaupījumu. Bet citi "ieguvumi" ir visai nožēlojami: ir traucēta izpratne par līdzskaņu miju latviešu valodā, tātad - bojāta latviešu valodas gramatika; ir stipri ieviesusies nepareiza runāšana ar platu *e* vai *ē* rakstos neapzīmēta mīksta *ŗ* priekšā (šo aplamo izrunu neatzīst pat burta *ŗ* nīdēji); aplam ir rakstīti citvalodu īpašvārdi, kuŗos oriģinālvalodā ir mīksts *ŗ*. Un par mums smīn citu tautu valodnieki par ieilgušo turēšanos pie marrisma laikā ieviestām rakstības aplamībām.

Zinām, ka valodnieks Jānis Endzelīns tāpat kā ķīmiķis Pauls Valdēns ir paši izcilākie latviešu zinātnieki. Viņu vārdus joprojām piemin pasaules zinātniskajā literatūrā. Mūsdienu burta *ŗ* nīdējiem nav ne mazākās cieņas pret J. Endzelīnu, visizcilāko latviešu valodas pētītāju, rakstības veidotāju un valodas kopēju. Viņi visādi nopulgo J. Endzelīnu, piedēvē viņam dažādas aplamības, arī it kā J. Endzelīna ieteiktus muļķīgus mīkstā *ŗ* lietojumus: *teātris*, *novembris*, *pavasaris*, *upuris*, *līdeŗis*, *komandieris*, *mūŗis*. Neko tādu nav ieteicis ne Jānis Endzelīns, ne Kārlis Mīlenbachs, kas ir likuši pamatus tagadējai latviešu rakstībai un to izkopusi tik labi kā reti kādu rakstību pasaulē. Peldami J. Endzelīnu, šie ļaundarī ir stipri iedragājuši latviešu valodnieku autoritāti. Pusgadsimtu dzirdot Endzelīnam piedēvētas muļķības, cilvēki sākuši neticēt arī prātīgiem valodnieku ieteikumiem. Ir laiks Latvijas valstī atbrīvoties no šāda stāvokļa.

Pirms pieciem gadiem pieminējām Jāņa Endzelīna un Kārļa Mīlenbacha jubilejas, kā arī viņu veidotās latviešu rakstības deviņdesmit gadus. 2003. gada 18. janvārī pagāja 150 gadu, kopš dzimis Kārlis Mīlenbachs, un 22. februārī - 130 gadu, kopš dzimis Jānis Endzelīns, bet novembrī būs 95 gadi viņu izveidotajai jaunajai latviešu pareizrakstībai. Par abiem valodniekiem rakstīts žurnāla "Skolotājs" 1998. gada 1. numurā, bet par viņu veidoto latviešu rakstību - 1998. gada 5. numurā. Šos žurnāla numurus var viegli atrast, un tur rakstīto šeit neatkārtojam.

Pusgadsimtā, kad bija aizliegts rakstīt burtu *ŗ*, ir stipri sarukusi *ŗ* skaņas lietošana latviešu valodā. Bet nav tiesa, ka latvieši esot tāda tauta, kas mīksto *ŗ* nevarot izrunāt. Vairums latviešu prot krievu valodu un tajā runā mīksto *ŗ* bez grūtībām. Gluži tāpat latvieši to varētu runāt latviski, ja vien tas netiktu tīši liegts.

Tagad daudz runā par dažādu pieminēkļu celšanu. Ir priekšlikumi par pieminēkļiem arī Jānim Endzelīnam un Kārlim Mīlenbacham. Pieminēkļus viņi būtu pelnījuši, tomēr vislabākais pieminēklis viņiem ir izkopta latviešu valoda un viņu veidotā latviešu rakstība. Ir nepieciešams sakārtot padomju okupācijas gados bojāto latviešu rakstību, arī atjaunot burta *ŗ* rakstīšanu, kur tas vajadzīgs. Ja nu tomēr vēl daudzi tagad ar grūtībām runā mīksto *ŗ* latviešu valodā, to neviens viņiem obligāti neprasa. Bet rakstos mīkstā *ŗ* burts ir vajadzīgs. Skolotāju pienākums būtu par to runāt ar skolēniem.

Šai rakstā ievērota Kārļa Mīlenbacha un Jāņa Endzelīna veidotā latviešu pareizrakstība.

Līdzība (analogija) ar l - ļ un ŗ - ŗ

<u>l</u> konj.	celt	dzert
	ceļu	dzeru
	tu cel	dzer
	viņš ceļ	dzer
	ceļam	dzeram
	ceļat	dzerat
	cēlu	dzēru
	celšu	dzeršu
	jāceļ	jādzer
	celtu	dzertu
	ceļams	dzerams

ceļošs dzerošs
celts dzerts
cēlējs dzērējs

Tāpat arī citi vārdi: art, bārt, bērt, durt, ķert, skart, tvert, urbt un citi

I dekl. ceļš kaŗš
ceļa kaŗa
ceļam kaŗam
utt.

Tāpat arī vaŗš, gaŗš, kuŗš

Arī -- ceļot kaŗot
ceļiņš kariņš

II dekl. dēlis mēris
dēļa mēŗa
dēlim mērim
utt.
dēļi mēŗi
dēļu mēŗu
dēļiem mēŗiem
utt.

Tāpat arī bēris, būris, Māris, mūris, Pēteris, stūris, vēris un citi

V dekl. spēles bēres
spēļu bēŗu
spēlēm bēŗēm
utt.

Tāpat arī cepure, ore, svīre, vāvere un citi

Mīksts **ŕ** vai **ŗ** cittautu īpašvārdos: Chaŗkova, Gorķijs, ŕabovs, ŕazaņa, Vagnoŗus un citi.

Pielikums

Pielikumā gandrīz visi vārdi, kuŗos, atbilstoši augstāk norādītajām likumībām, jālieto mīkstais ŕ. Izskatās daudz, taču, iegaumējot ŕ lietošanas likumības, nekā īpaši sarežģīta te nav. Nav atzīmēti tie vārdi, kuŗos ŕ lieto dažās Kurzemes izloksnēs.

Adapteris, aģitatore, airis, aizart, aizbērt, aizdare, aizdurt, aizezere, aizirties, aizkart, aizkārt, aizkurt, aizķert, aizmugure, aizsargcepure, aizsargmūris, aizskart, aizspert, aizķert, aizstūris, aizture, aizturis, aizvērt, aizvērties, aizvēsture, aizķerties, aizšķirt, aizšķirties, aizžogotājtrāleris, aktieris, akušiere, akušieris, aldaris, aldaŗmeistars, altāris, altāŗglezna, altāŗtelpas, amatieris, amfiteātris, Andris, antreprenieris, apart, apaŗami, apbērt, apbuŗošs, apburt, apcere, apdare, apdzert, apdzerties, apkaŗotas, apkāre, apkārt / *kā darb. vārds* /, apkārties, apkure, apķert, apķerties, apspert, apsveroŗa, apsvērt, apture, aptvert, aptvere, aptveŗošs, art, aŗamais, aŗamās, asaris, asinskāre, astere, astonstūris, atart, atbērt, atburt, atcere, atdurt, atdzerties, atdurt, atdurties, atirties, atkārties, atomkaŗš, atspere, atspeŗdurvis, atspert, atsperties, atsvērt, atsvērties, atšķirt, atšķirties, atture, atvere, atvērt, atvērties, austere, autoamatieris, autore.

Ādģeris, āmuris, āre.

Balansieris, balbieris, baltseris, baltskaris, bambusniedre, baņķieris, baudkāre, bauris, bāŗa

bērnis, bāris, bārt, bārties, bedre, beķeris, beķerķundzes, berberis, bēres, bēris, bērt, bibliotekāre, biedre, biķeris, birģeris, birt, blēņdaris, bļauris, bokseris, bortinģenieris, brāķeris, brigadiere, brigadieris, brīnumdaris, bruņucepure, Bŗusovs, brūveris, buferis, bukanieris, Bulduŗi, bulduris, bulvāris, bumbiere, bumbieris, bunkuris, burt, būris, būvbedre, būvinģenieris, būvkantoris.

Caurduris, ceļabiedre, centrālapkure, cepure, cietpauris, cukurniedre.

Četrstūris.

Charakteris, Chaŗkova.

Dakteris, darbabiedre, daudzstūris, dālderis, decembris, deklamatore, delveris, dezertieris, dibenmakšķere, dienderis, dieveris, dievturis, diktore, direktore, dispeķere, divpusveŗamie, dīleris, doktore, donore, dore, draiveris, dubliere, dublieris, dukuris, duŗamo, durt, durties, dūkanbēris, dūkuris, dūmtveris, dūre, dzejdaris, dzeŗamais, dzeŗamnauda, dzert, dziedzeris, dzirties, dzīvesbiedre.

Džemperis.

Ekslibris, eksportieris, esteris, elektromontieris, elperis, eseris, etaķere.

Ēteris.

Februāris, feldķere, feldķeris, fermeris, filmaktieris, filmdaris, finieris, flibustieris, fotoamatieris, fotoreportieris, friziere, frizieris, furaķieris.

Galvturis, gangsteris, gaŗām, gaŗdibene, gaŗlaicīģs, gaŗlaikot, gaŗšļaukus, gaŗš, gateris, gauris, glāzturis, gleķeris, gleznturis, gliseris, godķāre, Goŗkijs, grantsbedre, Grāveris, gravieris, grenadieris, grieķeris, gruntsmakšķere, Gundaris.

Ģērbkambaris.

Haris.

Ieart, iebērt, iecere, iedurt, iedurties, iedzert, ieirties, iekaŗot, iekāre, iekārt, iekārties, iekurt, iekurties, ieķert, ieķerties, iepērt, iere, ieris, iespert, iesvērt, ietvert, ietvere, ietveŗoŗa, ievērt, importieris, iniciātoŗe, inspektore, instruktore, inģeniere, inģenieris, inģnierģzinātnes, irt, irties, izart, izbārt, izbārties, izbērt, izdzert, izdzerties, izdurt, izkārt, izkārties, izkurt, izķert, izpērt, izspert, izspurt, izsvērt, izšķiŗoŗš, izšķirt, izšķirties, izpērties, izvērt, izvērties.

Īre.

Janvāris, jāapsveŗ, jāķŗūp / mucā /, jebkuŗš, jēre, jokdaris, jokupēteris, jubilāre, Juris, juvelieris.

Kambaris, kambaŗjunkurs, kambaŗkungs, kamerkoris, kamerorķestris, kantoris, Kaņiŗa ezers, kaperis, kapeŗkuģis, karabīnieris, karakteris, karaļpāris, kaŗavīrs, karceris, kaŗot, kaŗš, karteris, kāre, kārt, kārties, kasiere, kasieris, kaskadieris, kavalieris, kaŗokcepure, kinoaktieris, kinoamatieris, kinoreportieris, kinoteātris, kirasieris, klamburis, klavieŗdarbi, klavieres, klavieŗspēle, klenderis, kleperis, kliņģeris, kliperis, klīsteris, klosteris, klosterģskola, klunkuris, kodolkaŗš, koferis, kolportieris, komandieris, kombainieris, komivojaķieris, kompostieris, konduktore, kontroliere, kontrolieris, konverteris, konteineris, kore, korrektore, koris, krānskuris, krāteris, kreiseris, kroģeris, kroņlukturis, krūŗsturis, kuķieris, kupris, kurjēre, kurt, kurties, /uguns / kuŗas kuteris, kūre, kuŗš.

Ķauris, ķeceris, ķeiris, Ķemeŗi, ķert, ķerties, ķesteris, ķezbere, ķivere, ķīris.

Labdare, labdaris, lainieris, lasītkāre, latvieteris, Lauris, lākturis, lēveris, lidvāvere, liekšķere, lielvēderis, Liezēris, liģeris, liķieris, līderis, lozbēre, lukturis, ļaundare, ļaundaris.

Makšķere, maniere, manikīre, mantķāre, marķieris, masiere, masieris, matatspere, mākleris, mālbedre, mālderis, marodieris, mauzeris, Māris, mātere, māzeris, meistare, melderis, menedķeris, metieris, mēris, Mēŗu pagasts, mieturis, miezeris, mikseris, miljardieris, mirres, mīnieris, Modris, montieris, moris, motoamatieris, mundieris, Muris, muskare, musketieris, musturis, muŗmire, mūķīzeris, mūris.

Naktscepure, naktsģņore, namdaris, namturis, Nauris, nātre, neaizskaŗamība, neapsveŗams, nēģeris, niedre, niere, nivelieris, nobērt, noburt, nodurt, nodurties, nodzert, nodzerties, nokare, nokārt, nokārties, noķert, nopērt, nopērties, nospert, nospurt, nostūris, nosvērt, nosvērties, nošķirt, nošķirties, notvert, novakare, novātoŗe, novembris, nozare.

Odere, odieris, oficieris, okšķeris, oktōbris, olenderis, operteātris, orderis, ore, orientieris, or-

ķestris.

Pabārt, pabērt, pacere, padzert, padzerties, pagažām, pagažš, pait, pakažamais, pakare, pakārt, pakārties, pakurt, paķert, palīgozare, pamatnozare, panātre, papildnozare, papīrusniedre, parlamentāris, partnere, partneris, partnerattiecības, partnerfirma, pavežams, pavērt, pārart, pārbērt, pārdurt, pārdzerties, pāris, pārkare, pārkārt, pārkārties, pārķert, pārsvērt, pārsvērties, pāršķirt, pāršķirties, pārtvert, pārvērt, pasažiere, pasažieris, paspert, pastaris, pašapcere, pašķirt, pašķirties, patvāris, patverties, pauperis, pauris, pavaķare, pavasaris, pavāre, pavēdere, pavērties, pazare, pedere, pedikīre, peidžeris, peldcepure, pensionāre, pērminderis, pērt, pērties, pežas, Pēteris, Pēterbaznīca, piebērt, pieburt, piecstūris, piedurt, piedurties, piedzert, piedzerties, pieirt, pieirties, pieķare, piekārt, piekurt, pieķert, pieķerties, piere, piesķare, piesķarties, piespert, piesvērt, piešķirt, pievakare, pievērt, pievērties, piķieris, pilsoņkaš, pioniere, pionieris, pirtskuris, planieris, plāksteris, pleijeris, pliederis, plikpauris, plīvuris, polāre, polderis, polsteris, Porīteris, portieris, prāģeris, prezbiteris, priekšdziedzeris, priekškambaris, priekškažamā atslēga, priekšpavasaris, priekšvēsture, priesteris, printeris, privātsēkretāre, profesore, prokurore, propelleris, provizore, puduris, pulveris, punduris, punduķociņš, punduļvalsts, pusgažš, pusnetvežami, pusviņu, puzuris, pūderis, pūdeķucurs.

Radioamatieris, rakaris, rapieris, Ražaņa, reketieris, reģistrāto, resnvēderis, revolveris, reporteris, revolūcionāre, režisore, rēderis, rieris, rijkuris, rokturis, roļulicēji, roveris, runaskoris, Ņuriks, Ņurikovieši.

Saart, sabārt, sabārties, sabērt, sabotieris, sadure, sadurt, sadurties, sadzert, sadzerties, sakārt, sakurt, saķere, saķert, saķerties, sairt, saldkāre, salpetris, sanitāre, sapērt, sapieris, sarmatieris, saskare, saskarties, saspert, sasvērt, sasvērties, satvert, savērt, sābris, sānsvere, sāre, scepteris, sekretāre, semestris, senvēsture, septembris, sešstūris, sēre, sērt, signātaure, Silvestris, skalturis, skart, skarties, skāteris, skrīveris, skroderis, skrodeŗdienas, skujbire, skulptore, slavaskāre, smalcīre, smeceris, smēre, snaipere, snaiperis, spēre, spērturis, spert, sperties, spēķpāris, spirālatspere, sprintere, sprinteris, spēķeris, Spuris, starteris, stažiere, stažieris, stendere, store, stūre, stūris, stūrakmens, sufliere, sufleris, susuris, sveķtūris, svērt, svērties, svīre, svīteris.

Šaujampulveris, šīberis, šīferis, šinderis, šķīpu šķrapu, šķetere, šķilteris, šķiperis, šķirt, šķirties, šķore, šķūre, šļāģeris, šleseris, šņīŗķu šņēŗķu, šņore, šņoŗzābaki, šoferis, šoneris, špalieris, špikeris.

Taisnstūris, taure, teātris, tenderis, teneris, tenteŗu tenteŗiem, termopāris, testeris, teteris, Teŗķalniņš, tīģeris, tīteŗu dancis, toveris, traktieris, traleris, trāleris, transportieris, tranzītpasažieris, traperis, trekteris, trenažieris, trenere, treneris, trijstūris, trijzaris, trijžuburis, trīsžuburis, trileris, trimestris, triperis, trīsstūris, trīszaris, tukšpauris, tūre, tvert, tverties.

Ugunsmūris, upuris, uŗadņiks, uzart, uzbērt, uzburt, uzdzert, uzdurt, uzdurties, uzkārt, uzkārties, uzkurt, uzķert, uzķerties, uzspert, uzstobre, uzstūris, uzsvērt, uzšķirt, uzšķirties, uzture, uzvert, uzvere, uzvērt.

Ūdenskliņģeris.

Vagaris, Vagnoŗus, vaickaris, vairogdziedzeris, valceris, valdītkāre, varaskāre, vare, vaŗš, vāvere, veldre, venteris, vepris, vergtūris, veseris, veterinārfeldšere, veterinārfeldšeris, vējluķtūris, vējtveris, vēre, vērt, vēris, vērties, vēsture, vēveris, virsniere, virspriesteris, vizieris, vīndaris, volonteris.

Zāģeris, zekseris, zeķtūris, zelteris, zemskare, zemtūris, zeperis, zibenskaŗš, Ziemeris, zinātkāre, ziņķāre, zvēre.

Žeperis, žeiris, žļīŗ, žļīŗ, žokejcepure, žongliere, žonglieris.